

درآمدی بر فلسفه دین

جلسه سوم

فصل دوم

تجربه دینی: مواجهه با امر الوهی چه معنایی دارد؟

الف. تجربه دینی چیست؟

۱. انواع تجربه‌های دینی

۲. نظراتی در باب چیستی

۲-۱. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می‌کند؟

الف. تجربه دینی چیست؟

۱. انواع تجربه‌های دینی

۲. نظراتی در باب چیستی

۲-۱. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

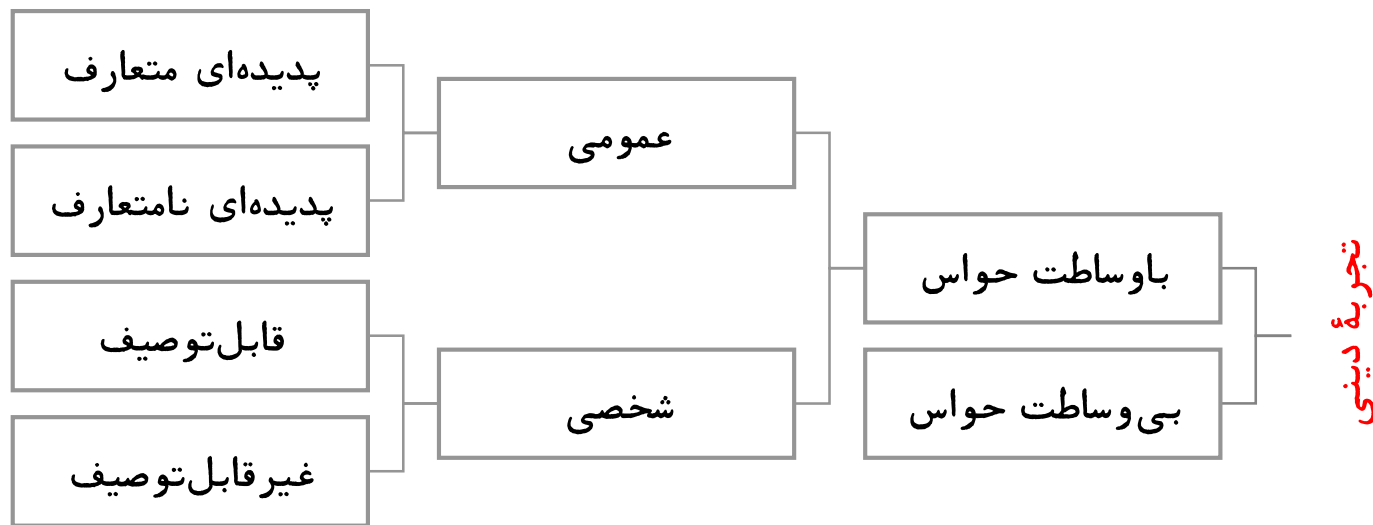
۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می‌کند؟

|وجه مسئله‌خیز تجربه دینی:

دسترسی ساحت ممکن به ساحت مطلق |

الف. تجربه دینی چیست ؟

۱. انواع تجربه‌های دینی

۲. نظراتی در باب چیستی

۲-۱. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می‌کند؟

شرح نظر

۱. شلایرماخر: احساسی و عاطفی و نه عقلی و شناختی
۲. اتو: شناخت تمثیلی وجوه و تجربه احساسی ذات
۳. نتیجتاً سرچشمه دین احساس و کلام و فلسفه منشعب از آن

نقد نظر

۱. چه طور از احساسات غیرشناختی، مدعیات شناختی در آمده؟
۲. اساساً احساسات و عواطف هم قائم به مفاهیم اند.

الف. تجربه دینی چیست؟

۱. انواع تجربه های دینی
۲. نظراتی در باب چیستی

۲-۱. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می کند؟

شرح نظر

۱. (زمینه و زمانه طرح چنین نظری)

۲. سه جزء مُدرک و شی و پدیدار

نقد نظر

۱. در نگاه نخست، تجربه حسی و تجربه دینی تفاوت زیادی دارند.

پاسخ: این تفاوت‌ها دخیلی در شباهت ساخت‌شان ندارد.

۲. متعلق تجربه حسی کیفیات حسی است اما متعلق تجربه دینی حسی نیست. **پاسخ:** بله. اما در حس هم از پدیدار به عین می‌رسیم.

۳. ما می‌دانیم که متعلق تجربه حسی در وضعیت متعارف چگونه است اما در تجربه دینی نه.

۴. ادراکات حسی انسان سازگار و مؤید همانند اما تجارب دینی این‌گونه نیستند.

الف. تجربه دینی چیست؟

۱. انواع تجربه‌های دینی

۲. نظراتی در باب چیستی

۲-۱. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می‌کند؟

شرح نظر

اگر تجربه دینی حسی باشد انگار متعلق آن را پذیرفته‌ایم اما باید کاری کنیم که اولاً تجربه دینی دیگران را بپذیریم اما متعلقات ماوراءالطبیعی‌شان را نپذیریم. **پس:** تجربه دینی تجربه‌ای است که صاحبش آن را دینی می‌انگارد و تبیین غیردینی آن را ناممکن می‌داند.

نقد نظر

آیا ارزیابی این تجربه‌ها از منطری غیر از منظر دین‌دار ممکن است؟

الف. تجربه دینی چیست؟

۱. انواع تجربه‌های دینی

۲. نظراتی در باب چیستی

۱-۲. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می‌کند؟

الف. تجربه دینی چیست؟

۱. انواع تجربه‌های دینی

۲. نظراتی در باب چیستی

۲-۱. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می‌کند؟

(آیا می‌توان میان تجربه و **تعبیر** تجربه مرز گذاشت؟)

استیسی و رفقا

تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند

[آگاهی وحدانی و بی‌زمان و بی‌مکانی و احساس عینیت با حقیقت و بیان‌ناپذیری و متناقض‌نمایی و احساس قداست و ...]

نقد

آیا همین‌ها تعبیر آن تجربه نیستند؟

پاسخ: تعبیر فروپایه‌اند نه فراپایه

الف. تجربه دینی چیست؟

۱. انواع تجربه‌های دینی

۲. نظراتی در باب چیستی

۲-۱. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می‌کند؟

کاتس و رفقا

تجربه‌های دینی هسته مشترک ندارند

تحقق تجربه‌ها در دل همان شمای مفهومی‌شان است و باورهای پیشین آن‌ها را مقید می‌کنند.

نقد

۱. تکلیف این همه موارد ظاهراً مشابه چیست؟

پاسخ: اولاً شباهت‌ها صرفاً ظاهری است. ثانیاً الفاظ توصیفی بسیار مبهم‌اند و کلی

۲. تجربه‌هایی اساساً متعلق آگاهی را از بین می‌برد.

الف. تجربه دینی چیست؟

۱. انواع تجربه‌های دینی

۲. نظراتی در باب چیستی

۲-۱. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می‌کند؟

۱. دوراهی احساسیون

اگر صرفاً احساسی آن‌گاه تهی از مفهوم؛ اگر مفهوم‌دار، در معرض نقد عقلانی و مفهومی

راه‌حل اتو: ایده‌نگار به‌مثابه نوعی بدل روشن‌گر برای مفاهیم

۲. مفری برای تبیین‌باوران

آیا تجربه‌ای که به شکل دینی تبیین می‌شود می‌تواند باور دینی را توجیه کند؟

راه‌حل: ابتداءً نه. ولی اگر بهترین تبیین باشد بله.

۳. حسیون آسان‌باور

تجربه دینی همان شأن معرف‌شناختی تجربه حسی را دارد.

آیا آسان‌باوری در این حوزه معقول است؟ **اینک معرفت‌شناسی دین**

الف. تجربه دینی چیست؟

۱. انواع تجربه‌های دینی

۲. نظراتی در باب چیستی

۲-۱. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می‌کند؟

الف. تجربه دینی چیست؟

۱. انواع تجربه‌های دینی

۲. نظراتی در باب چیستی

۲-۱. شلایرماخر: نوعی احساس

۲-۲. آلستون: نوعی ادراک حسی

۲-۳. پراودفوت: نوعی تبیین ماوراءالطبیعی

ب. تجربه‌های دینی هسته مشترک دارند؟

ج. تجربه دینی باور دینی را توجیه می‌کند؟

درآمدی بر فلسفه دین

جلسه سوم. پایان